

ПАРАМЕТРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

*Ковальов М.С., здобувач вищої освіти,
mezinaonpa@gmail.com*

*Науковий керівник: Мезіна Л.В., к.е.н., доцент
Національний університет «Одеська морська академія»*

Висока значущість морських транспортних підприємств для економіки країни передбачає їх розвиток на основі цілісної системи поглядів на забезпечення та підтримку функціональної та фінансової стійкості виробничого комплексу.

Для України головним та важливим питанням стає проблема відновлення статусу морської держави на основі розвитку підприємств морської галузі. Для цього є всі об'єктивні умови – відносна стійкість позиціонування України у міжнародному поділі праці та наявність підготовлених морських спеціалістів [1]. Стратегічною метою залишається активізація відповідних інвестиційних потоків.

Необхідно підкреслити, що у сучасних умовах інтеграції господарських зв'язків суб'єктів світової економіки продовжує посилюватись роль судноплавства в інтенсифікації процесів виробництва та обміну. Торгове судноплавство використовується як для оптимізації макроекономічних цілей – стійкості зовнішньоторговельних відносин, так і мікроекономічних завдань – максимізації підприємницької ефективності щодо можливостей та умов операторської діяльності. Для провідних морських держав торговий флот перетворюється на найважливіший інструмент розширення участі у міжнародному поділі праці.

Морський торговельний флот набуває нових аспектів у проблемі збереження конкурентоспроможності товарів країн, що спеціалізуються на певних секторах світових ринків. Тому залежно від стадії фрактового циклу торговий флот формує параметри розвитку суднобудівної промисловості.

Вибір поточних та перспективних цілей стратегічного розвитку торговельного судноплавства та окремих судноплавних компаній певною мірою відображається сукупністю показників, що характеризують різні аспекти ефективності підприємств морського транспорту.

Ефективність нормалізованого розвитку національного судноплавства залежить від факторів: це по перше, ефективне

використання виробничого потенціалу підприємств морської галузі, по друге, ефективність інвестиційних проєктів на морському транспорті. Також необхідно враховувати вплив таких факторів як: зростання обсягу роботи морських транспортних підприємств, інтенсивність роботи, зниження середніх витрат та інші.

При аналізі розвитку підприємств морської галузі слід враховувати жорсткий взаємозв'язок стану світового морського транспорту та динаміку світових господарських зв'язків. По-перше, реальні вантажопотоки зумовлюють темпи розвитку флоту та торгових портів. По-друге, транспортний чинник багато в чому визначає конкурентоспроможність виробничого сектора у приморських регіонах та окремих економічних системах.

Важливий показник розвитку економічної системи є динаміка зовнішньої торгівлі. Згідно з Глобальною політичною моделлю ООН, очікується, що світова економіка зросте на 2,5% у 2022 році (рисунок 1). Це на 1,0 відсоткових пунктів нижче за прогнозований показник на цей рік.

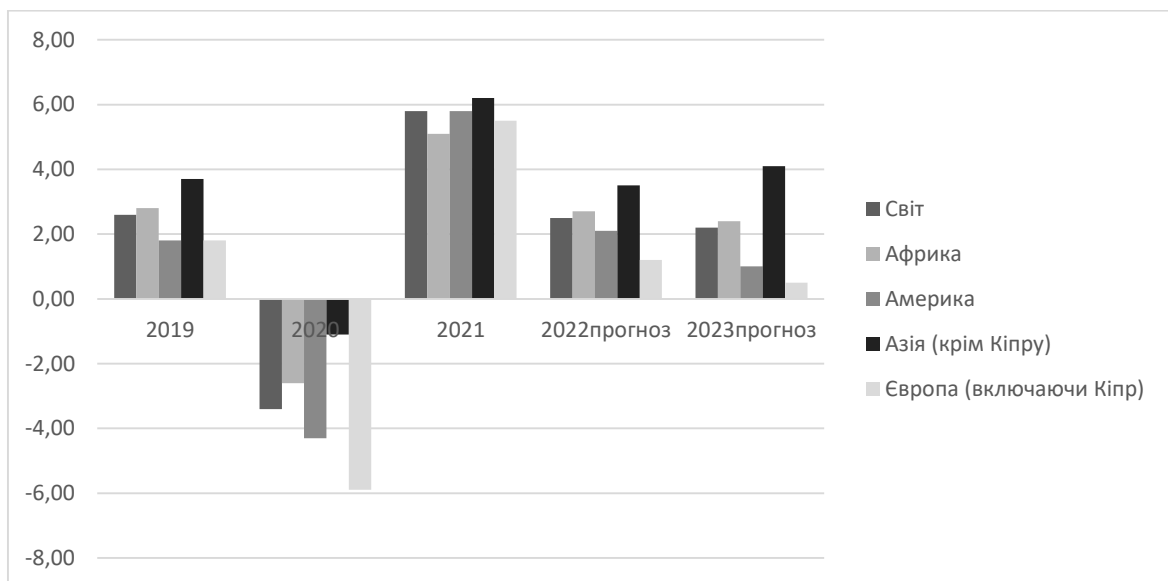

Рисунок 1 - Зростання світового виробництва, 2019-2023 (річна зміна у відсотках)

Джерело: Розроблено автором на базі [2]

Зменшення обсягів світового виробництва обумовлено трьома факторами:

По – перше, стимулююча політика, запроваджена у 2020 та 2021 роках, виявилася менш ефективною, ніж очіувалося. По друге,

реакція пропозиції ключових товарів була недостатньою, щоб відповідати сплеску попиту після карантину. Третій чинник пов'язаний з нападом росії на Україну.

Триваюча війна в Україні та геополітична напруженість додають економічної невизначеності та ризику: енергетичні та товарні шоки, збоїв в торгівлі, фінансова та курсова нестабільність, інфляційні тиски, вимушена міграція.

Необхідно зазначити, що останнім часом для сталого розвитку морських транспортних підприємств необхідно дотримуватися стратегії цифровізації.

Глобальне торгове судноплавство включає національні галузеві і регіональні морські транспортні системи. Перевезення вантажів морем займає визначальне значення в механізмі управління стійкістю міжнародних господарських зв'язків.

У 2021 року глобальний торговий флот зріс порівняно з 2020 роком на 3,04% та склав 2134640 тис. тонн дедвейту [3]. Все більш актуальною в світі стає проблема старіння флоту, оскільки старі судна, менш ефективні (рисунок 2).

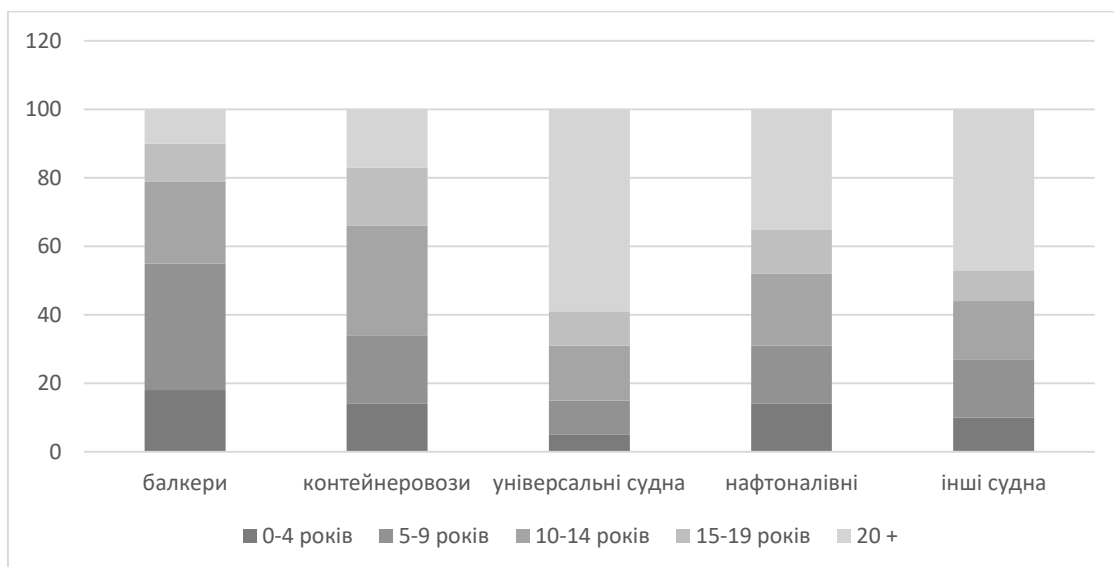

Рисунок 2 - Віковий розподіл світового торгового флоту за типами суден, 2021 рік (відсоток від загальної кількості суден).

Джерело: Розроблено автором на базі [3]

Головна особливість фрахтового ринку полягає в тому, що він відображає принципи агрегування та композиційної побудови основних параметрів, що перманентно змінюються. Основний вплив

має динамічність різних типів суден, широкого діапазону одиничної вантажопідйомності, складна сукупність видів вантажів, вдосконалення взаємодії локальних транспортних комплексів, які обслуговують різні напрями перевезень. Структура світового флоту за 2021 рік представлена на рисунку 3.

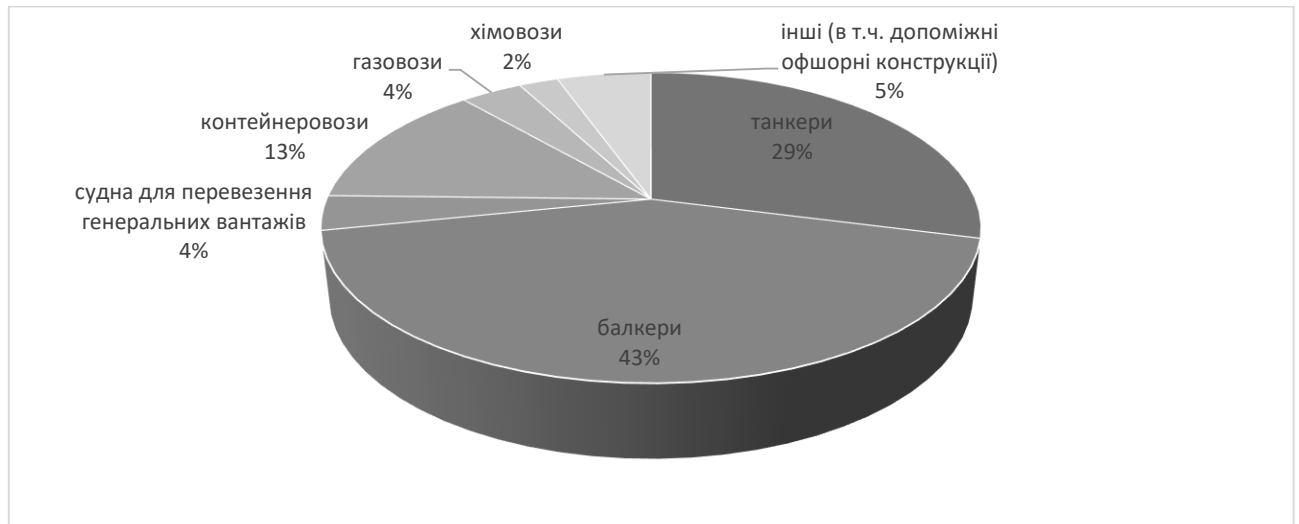

Рисунок 3 - Структура світового флоту в 2021 році

Джерело: Розроблено автором на базі [3]

Необхідно зазначити, що найважливішою характеристикою стану ринку морської торгівлі є фрахтовий індекс. Однак він має обмежене використання в системі прогнозування та управління збалансованістю попиту та пропозиції на ринку транспортних послуг. За динамікою фрахтового індексу можна створити загальне уявлення про стан окремих секторів ринку морських перевезень.

Література.

1. Ми працюємо на авторитет та просування України. *Порти України*, №1. 2022. С.28-29
2. Trade and Development Report 2022 / Report by the UNCTAD secretariat. – New York, Geneve: UNCTAD, 2022. P. 159. *Офіційний сайт*. URL: <http://unctad.org/tnc>
3. Review of Maritime Transport 2021 / Report by the UNCTAD secretariat. New York, Geneve: UNCTAD, 2021. P. 159. *Офіційний сайт*. URL: <http://unctad.org/tnc>